

SXEDIO.80D

14.4.1879: ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΛΕΜΕΣΟΥ ΦΑΛΚ ΟΥΑΡΡΕΝ:

Η έκθεση του διοικητή της Λεμεσού Φαλκ Ουάρρεν προς τον Υπατο Αρμοστή της Κύπρου Σερ Γκάρνερ Γούλσλη μέσω του Αρχιγραμματέα Γκρήηβς έχει ως εξής:

Λεμεσός **14** Απριλίου **1879**

Αρχιγραμματέα,

Σε απάντηση επιστολής σας ημερομηνίας **11** τρέχοντος, έχω την τιμή να απαντήσω ότι έχω διαβάσει το κείμενο του λόγου του Σερ Τσιαρλς Δίλκε που έγινε στη Βουλή των Κοινοτήτων στις **24** τρέχοντος και έχω αποστείλει απορριπτική επιστολή. Εάν επιτρέπεται παρακαλώ να απαντήσω στις ανακοινώσεις που έγιναν από τον έντιμο κύριο και πάλι.

Λέγει:" Ο Συνταγματάρχης Ουάρρεν, διοικητής Λεμεσού, έκτισε ένα Χάνι με υποχρεωτική εργασία".

Παρακαλώ να τονισθεί ότι το χάνι κτίστηκε, αλλά όχι με υποχρεωτική εργασία".

Συνεχίζει: "Και επίσης πίστευε και ένα σφαγείο".

Η πίστη είναι τόσο λανθασμένη όσο και το αναφερθέν γεγονός. Οσον αφορά την επόμενη δήλωση "και θα έκτιζε τάφρους και υδραγωγεία" παρακαλώ να δηλωθεί ότι εάν ο Σερ Τζισιάρς Δίλκε γνώριζε τι επρόκειτο να κάνω, θα πρέπει να είναι ενημερωμένος για τον σκοπό και τις απόψεις των μελών ή της δημοτικής εκπιτροπής και διαφόρων επιχειρηματιών της πόλης, εφ' όσον δεν μπορώ να κάνω τίποτε χωρίς την έγκριση και τον έλεγχο της δαπάνης και οι διάφοροι μηνιαίοι λογαριασμοί τίθενται τακτικά ενώπιον του Δημοτικού Συμβουλίου για έλεγχο.

Το μόνιμο χάνι, η αγορά, το νοσοκομείο και το αποχετευτικό κτίστηκαν όλα και πληρώθηκαν με

συνηθισμένα ημερομίσθια σε ελεύθερους εργάτες.

Ο έντιμος κύριος συνεχίζει: "Ο λαός της Λεμεσού υποχρεώνεται να εργάζεται στην υδατοπρομήθεια, δεν πήραν τίποτε και λιμοκτονούν". Παρακαλώ να δηλωθεί ότι σε επείγουσες παραστάσεις των κατοίκων, άρχισα και συνέχισα την εργασία προμήθειας καλού νερού για την πόλη. Η κύρια αιτία της ασθένειας, ήταν η κακή ποιότητα του νερού που εξασφαλιζόταν. Ο λαός ήταν φτωχός και ανίκανος να δώσει χρήματα αλλά με εισήγηση και με την πλήρη έγκριση όλων, ζήτησα τέσσερις μέρες ελεύθερες εργασίας που επιτρέπεται από τον νόμο. Δεν υπήρξε καθόλου γκρίνια και τα μέτρα που λήφθηκαν δεν έδωσαν αιτία για μουρμουρητά ή με ικανοποίηση. Η εργασία ήταν για το καλό τους και θα συμβάλει μεγάλως προς όφελος της πόλης. Οσον αφορά για εργάτες που λιμοκτονούν, αυτό είναι καθαρή επινόηση. Αυτή η ελεύθερη εργασία ήταν επιπρόσθετη της πληρωμένης εργασίας.

Η επόμενη δήλωση που έγινε μια και είναι η τελευταία με την εξουσιοδότηση του κ. Ιασονίδη, είναι "σωματική τιμωρία επιβάλλεται εναντίον των Ελλήνων ιθαγενών" και ο Σερ Δίλκε συνεχίζει "ότι η δήλωση για μαστιγώσεις δεν ίσταται μόνη" Υποχρεούμαι από ευγένεια να αποφύγω από του να εκφράσω πιο καθαρά την αντιλογία μου σε μια τέτοια επινόηση.

Κάποιος Παλαιολόγος, ούτω καλούμενος Πρόεδρος της ελληνικής Λέσχης της Λεμεσού είναι η επόμενη πηγή "για βασανιστήρια τα οποία χρησιμοποιούνται τώρα κλπ". Δεν θα ήταν αναγκαίο για μένα να αρνηθώ τέτοια δήλωση, αλλά είχα την ευχαρίστηση να δω αυτόν τον κύριο στην παρουσία του κ. Γεωργίου Λανίτη σήμερα και αρνείται ότι με έχει κατηγορήσει για οποιαδήποτε ανάρμοστη ενέργεια όπως αυτές. Ο μόνος τρόπος που βλέπω για να ζητήσουμε τις ευθύνες αυτών των κυρίων είναι να έχουμε τις επιστολές τους με το γραφικό τους χαρακτήρα ενώπιον των δικαστηρίων. Η Α. Π. ο

Επίσκοπος Κιτίου λέγει "οι Τούρκοι ζαπτιέδες εφαρμόζουν περισσότερη βία παρά προηγουμένως". Αυτή είναι μια γενική δήλωση, αλλά κάτι το οποίο πρέπει να διακηρύξω είναι ότι είναι λανθασμένη όπως και οι άλλοι ισχυρισμοί.

Ο κ. Παλαιολόγος επαναφέρεται πάλι για να πει ότι "διακινδυνεύουμε να αναγκάσουμε το πλέον αξιωσημείωτο τμήμα του λαού να φύγει από τη νήσο". Τώρα όπως η περιουσία έχει αυξηθεί μεταξύ πέντε και είκοσι φορές σε αξία το παίρνω σαν προσπάθεια ότι αποτύχαμε να επιτύχουμε περισσότερα. Οι φόροι που εισπράττονται είναι εκείνοι που καθορίζονται από το Νόμο.

Ο Επίσκοπος Κιτίου λέγει ότι "οι αγρότες μας χειροπεδώνονται χωρίς την παραμικρή αιτία".

Δεν γνωρίζω ότι αυτό συνέβη ποτέ εκτός στους ληστές, δολοφόνους, ανυπότακτους εγκληματίες. Δεν γνωρίζω για κακή χρήση στους αγρότες εκτός σε μια περίπτωση, όπου έτυχε να βρίσκομαι μερικά μίλια κοντά και το αποτέλεσμα ήταν η καταδίκη του ζαπτιέ που τιμωρήθηκε με φυλάκιση δυο μηνών με καταναγκαστικά έργα για άγρια κακομεταχείριση αγροτών.

Στη συνέχεια (αναφέρεται) "καμιά αίτηση γραμμένη στα ελληνικά δεν γίνεται αποδεκτή". Κοιτάζοντας τα βιβλία μου βρήκα ότι από τις 31 αιτήσεις που δεν έχουν σχέση με τα δικαστήρια και τα γραφεία καταγραφής π. χ. εκείνα των εσόδων και είναι γραμμένα με το χέρι (τα οποία απαραιτήτως πρέπει να έχουν τουρκική μετάφραση) μόνο δύο από τους χριστιανούς κυπρίους συνόδευσαν τις αιτήσεις τους με τουρκική μετάφραση και είναι παράδοξο να πω, δυο από αυτές τις επικοινωνίες προέρχονται από τον Επίσκοπο Κιτίου, τον ίδιο και παρουσιάστηκαν στην Ελληνική. Ούτε μια απλή αίτηση από Έλληνα αγρότη, εκτός αν προοριζόταν για δίκη αρνηθήκαμε, διότι ήταν στα ελληνικά εξ' όσων πιστεύω. Η επιστολή του Επισκόπου Κιτίου στην οποία η πανιερότητα του αναφέρεται ειδικά του

επιστράφηκε με διαταγή του δικαστηρίου της διοίκησης. Τα τρία ελληνικά μέλη από τα οποία ο ένας είναι αντιπρόσωπος του, ψήφισαν ότι αυτό προέβλεπε ο νόμος. Αναφέρω αυτό γιατί όλα τα άλλα αφορούν τη γνώμη του Δικαστηρίου.

Δεν είμαι και ποτέ δεν προσποιήθηκα ότι είμαι καλός γνώστης του Οθωμανικού δικαίου. Εχω ορισμένες οδηγίες να με καθοδηγούν. Ενεργώ όσο τίμια πιστεύω ότι είναι σωστό και νόμιζα τότε και εξακολουθώ να νομίζω, ότι ήμουν δικαιολογημένος να επιβεβαιώνω τις ομόφωνες αποφάσεις του δικαστηρίου της επαρχίας το οποίο διατάχθηκα να διοικώ.

Η πανιερότητα του συνεχίζει: "Ιερείς χειροπεδώνονται και φυλακίζονται στο φρούριο για χρέη και αναγκάζονται να εργάζονται δημόσια στην αγορά". Ένας Ιερέας φυλακίστηκε για χρέος το ίδιο όπως συνέβη σε άλλο μη κληρικό, αλλά δεν χειροπεδόθηκε.

Ένας άλλος ιερέας που φυλακίστηκε για καταναγκαστικά έργα δεν εργαζόταν στο Κονάκι και οδηγούσε καρροτσάκι με τροχούς μεταφέροντας πέτρες παό την ακτή για δυο μέρες, αλλά δεν φορούσε τα ιερατικά του ρούχα και μόλις το πληροφορήθηκα ότι ήταν ιερέας επέτρεψα σ' αυτόν να πάει στο χωριό και να συνεχίσει την εργασία του στο ασβεστοποιείο, υπό την επίβλεψη ενός ζαπτιέ. Σ' αυτό, εάν έσφαλα καθ' όλα, αυτό οφείλεται στο ότι έδειξα επιείκεια η οποία γνωρίζω ότι ήταν αδικαιολόγητη.

Κανένας Έλληνας κύπριος δεν καταδικάστηκε σε πρόστιμο 25 λιρών εδώ.